Ч. 209 (13.157). Львів, понеділок 19. вересня 1932. Poczłowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і позор. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Стрийська сензація.

Львів, 16. вересня 1932.

У короткій новинці п. н. „Арештування в Стрию" ми подали вже вчора за польською пресою неймовірну звістку про арештування серед української ґімназіяльної молоді під закидом — участи у нападі на жидівських купців. В міжчасі півофіціяльна пресова аґенція львівського воєвідства „Всхуд", подала деякі ближчі подробиці, називаючи й деякі імена. І так — читаємо — арештували учнів 8-ої кляси української ґімназії в Стрию Осипа Корчинського, Василя Кунду, Михайла Полідовича, Івана Вітрута, учнів нижчих кляс Гриня Гасина й Гриня Жолобка, та двох сільських парубків з Крушельниці під Стриєм — Михайла Стахова й Семена Даценка. (Прізвища подаємо теж на рахунок польської преси, — чи вони правдиві та не перекручені, цього в цій хвилині не можемо ще перевірити). Справа мала виявитись завдяки припадкові, а саме, коли ученик Корчинський, виймаючи з кишені на зал. двірці у Стрию леґітимацію, згубив і розсипав звиток векслів, у яких пізнали власність пограбованих 24. серпня ц. р. на шляху під Стриєм кількох жидівських купців. Ревізія у домі Корчинського мала дати докази на його зв'язок з українським революційним підпіллям. Дальше каже той півофіціяльний комунікат виразно, що „всі належали до ворохобницьких организацій (себто не до одної, а до кількох? — прим. Ред.) і щоби добути готівку на партійні (?! — прим. Ред.) цілі, вони уладжували — головно підчас ферій — грабункові напади у стрийському, скільському й доколичних повітах. Ці напади виконували після попереднього взаїмного порозуміння й обговорення кожної подробиці та з великою прецизністю, тому спершу поліція гадала, що ці напади є ділом професійних бандитів"...

На підставі тих перших інформацій лише з одного польського джерела, важко — очевидно — сказати про цю справу щонебудь ближче й певніше, бо маємо вже за собою чималий досвід, що найбільші „сензації" того роду показувалися, бувало, потім зовсім безпідставним алярмом. У даному випадку є ще особливі моменти, які настроюють дуже скептично до цілої тої сензаційної відомости. Адже досі не було випадку, щоби українське підпілля орґанізувало експропріяційні напади на — жидів. Взагалі ж приватне добро зачеплено тільки підчас відомих підпалів у 1930 році, а саме добро великої польської земельної власности. Якщо тоді вся українська прилюдна опінія й відповідальний політичний провід осудили засадничо ті підпали, зокрема виступи проти нищення приватного майна, то тим більше нема ні одного льоґічного й розумного арґументу, який виправдував би нарушування приватного майна жидівських купців. Якаж революційна орґанізація може бути зацікавлена у тому, щоби насторожувати і проти себе і проти цілого національного руху інший нарід, у даному випадку всіх жидів? Тому зв'язування тої історії з українським підпіллям, згадка про нібито то найдений „компромітуючий доказовий матеріял про зв'язки з УВО" і про „партійні цілі" нападу на жидівських купців — не може не викликати відразу поважних сумнівів щодо повідомлення вірности цілої тої звістки. Не можемо повірити в „новум", яке до цього часу було без прецеденсу.

Колиж взагалі порушуємо цю справу, не чекаючи її авторитетного висвітлення у слідстві і процесі, то робимо це тому, бо вже відразу, не чекаючи ніяких дальших подробиць, розпочалася нагінка проти — української ґімназії у Стрию. Віденський „Курєр Львовскі" вважає своїм обов'язком негайно сісти на погромового україножерного коника й кричати „зачинити українську ґімназію в Стрию!" Мовляв: „польська опінія жадає однодушно зачинення ворохобницької станиці („вивротовей пляцувкі"), якою є стрийська українська („руска") ґімназія". Це роблять ті самі ендеки, які „обурюються" на засаду збірної відповідальности та устами пп. Ст. Стронських деклямують „пошанування права" в політиці супроти національних меншин, ті ендеки, які є завжди першими у підюджуванні і цькуванні та у всякій канібалістичній акції, і які є неврівняними облудниками, коли диктує їм це їхня партійна тактика. Піятнуємо якнайрішучіше повторювання тої нагінки, яка попередила була зачинення ґімназії у Тернополі, Золочеві й Дрогобичі. Якщо навіть слідство докаже, що справді винуватцями були деякі учні стрийської ґімназії, то до відповідальности треба потягати лише винуватців, а не установу, яка з ніякою експропріяцією, ніякими нападами на купців — не мала, не має і ніколи не може мати нічого спільного.

Тому бажалиб ми вірити, щоби згаданий пресовий комунікат дійсно з правдою пояснював становище влади, в якої інтенції „не лежить зачинення ґімназії" та висловлювалиб бажання, диктоване і політичним розумом і почуттям примітивної справедливости: щоби добре перевірити справу, не перебільшувати її правдивих розмірів і значіння та понехати засоби приміновання збірної відповідальности і супроти невинних.

Знаменний голос про нашу кооперацію.

Польський економіст про працю й успіхи Повітових Союзів Кооператив.

Ми були недавно свідками виступів одного жидівського часопису, який працю нашої кооперації над збутом сільських продуктів, а передовсім яєць, скваліфікував просто як антисемітизм. До цього виступу причинилося немало те, що в останніх часах взявся за справу збуту яєць Центросоюз усіми силами і довів до того, що Повітові Союзи Кооператив експортують чимраз більше яєць та живини з нашого краю. Розвиток збуту яєць, що його переводить Центросоюз, найшов теж оцінку в поважнім журналі „Рольнік-Економіста" з дня 15. вересня ц. р. В цім журналі Г. Дроґомір у статті „Кооперація в яйчарській торговлі за границею і в Польщі" виказує, яке велике значіння мають кооперативні організації у збуті яєць за кордоном, головно в Данії. Опісля каже:

„Польські кооперативи обмежуються передовсім до обслуги варшавського ринку, висортовуючи мінімальні кількости яєць на експорт. Жидівські кооперативи, що є радше звичайними торговельними спілками, а які з огляду на полекші прибрали кооперативну форму, є дрібними підприємствами і не виказують тенденції до поширювання своєї праці. Натомість обширніше треба обговорити працю українських кооператив, які, здається, найшли дорогу правильного розвитку і завдяки тому, що оперлися на відповідну організацію скупу, вспіли, не зважаючи на важку конюнктуру, зробити значні поступи.

„Повітові Союзи Українських Кооператив спираються на доставах своїх членів — сільських кооператив, яких число в останньому часі в Галичині значно зросло. В деяких повітах Галичини Повітові Союзи просперують так добре, що починають випирати індивідуальну торговлю. В однім з повітів має Союз на 85 сіл — 75 льокальних сільських кооператив, яких достави (яєць) до кооперативи збільшаються постійно, що свідчить про збільшення зрозуміння власного інтересу і розвитку годівлі; так приміром одна з сільських кооператив, котра в першім кварталі 1931 р. доставила своїй централі 174 копи яєць, в тім самім часі 1932 р. довезла вже 2.868 кіп. Річні достави поодиноких сільських кооператив сягали в 1931 р. 4.000 кіп. Не зважаючи на катострофальну знижку цін в осени 1931 р., декотрі Повітові Союзи зуміли виплатити розмірно високі суми своїм льокальним кооперативам, як доплати за доставлені ними яйця.

„На тлі цього розвитку навіть у часі невідрадної конюнктури українських яйчарських кооператив у Галичині ще сумніше представляється невдача польських кооператив на тім самім терені.

„Успіх українських кооператив вказує, що в Польщі в торговлі яйцями є значні потенціяльні можливости розвитку для кооперації, бож не можна припускати, щоби польський селянин, головно із західних областей, був елементом труднішим до зорґанізування, ніж селянин український".

Як бачимо, цей голос трохи інший, ніж той, що його читали ми в жидівській пресі. З вдоволенням треба підкреслити важку працю Центросоюзу і Повітових Союзів Кооператив у ділянці збуту яєць, яка то праця вибилася тепер на перше місце в нашій кооперації для загального закупу і збуту. Саме тепер у днях 17. і 18 вересня ц. р. відбуваються в Центросоюзі чергові наради всіх Повітових Союзів, які присвячено майже в цілости справі збуту яєць і живини.

Треба побажати керманичам цієї ділянки нашої кооперації, щоби праця, яку почали й ведуть, могла ще нераз стати прикладом для тих, що мають більше засобів і можливостей у своїх руках на нашому терені. **(Хр.)**

ХАРБІН ПІД ВОДОЮ.

(Кореспонденція з Харбіна).

Вся Південна Манджурія під водою. — Харбін та його передмістя затоплені. — 150.000 без даху. — Холера та пошесті. — Рятункова акція японців.

Харбін, 11. серпня 1932.

Цю трагедію, яку зараз переживає Харбін, а з ним і вся Південна Манджурія годі описати як слід, бо нема засобів та барв передати ці смутки і жаль, що стискає серця людей та веде їх по забутих шляхах на суху землю.

Від половини червня до перших днів серпня на край впали потоки дощу. Річки, якими така багата країна, так повиходили з берегів. Спершу почали топити луки, а потім і поля, що вже вспіли покритись пшеницею та бобами. Все затопила вода і селяни почали турбуватись за своє поле, а на городах стала гинути вся гоподовина. Як відомо в Південній Манджурії є кілька великих рік, але все це річки басейну Сунгарі, з її притоками як Нонні, Мудадаян, Лялінхе, Хуланьхе та інші.

Сунгарі у м. Харбіні має біля 800 метрів ширини і само місто находиться на правому березі, при чому оба береги лучить тут великий залізнодорожний міст довгий на 900 метрів, а з обох боків до нього підіймаються великі греблі.

На східній правій стороні моста, по обох боках греблі, находиться велика і торгова частина міста, праворуч китайська дільниця Фудзядян з її 140.000 населення, безліччю торгових фірм, окремим муніціпалітетом, окремим штабом військ. поліцією, телефонічною автоматич-

вою стацією, лікарнями, кінами, театрами, ресторанами. Великі чотирьох- і трьохповерхові камяниці, трамвай. На березі ріки є пристані для пароплавів, доки, а також між самим містом та греблею є так звана „8 частина С. К. залізниці". Це фактично торгові склади, заводи, млини та 38 олієнь для перерібки бобів на олій.

Ліворуч греблі находиться „Пристань", европейська частина міста з чудовими будинками, великими крамницями, готелями, кінами та численним населенням у сумі 70.000. Від ріки оберігає цю частину як і Фудзяди добра і висока гребля. Є ще велике передмістя, що зветься „Нахаловка". Є це чисто московське невелике село, з брудними вулицями, невеликими крамницями, де осіли спершу втікачі головним чином з Росії, а потім поселилось тут і багато китайців. Живе там біля 15.000 населення.

На схід від цих дільниць лежить центральна стація міста Харбін, з її рейковими шляхами, депо, майстернями та іншими спеціяльними будівлями, а за ними вже Нове Місто. У ньому поселені всі консуляти, там є залізнодорожні будинки, помешкання залізничих урядовців, китайські установи, японський консулят, штаб військ, военна місія та інше. Тут находиться й українська церква. За містом далі на схід тече річка Модягівка, а на її березі розложилось нове передмістя Модягоу, де находиться між іншим і греко-католицька місія та в її мешканні „Просвіта".

Коли рівень води в Сунгарі почав дуже підходити вгору, місцеві ґазети підняли кампанію за оборону міста. Нагло почало затоплювати вже невеликі оселі на лівому березі. Місто все спало і нічого абсолютно не робило, а з початком серпня вода почала топити північні частини Фудзяна і тоді уряд міста почав працювати. Скріплювали греблю, але це не помогло і в ночі з 2. на 3. серпня частина міста була вже затоплена, а потім через кілька днів вода піднялася на центральній його вулиці на 15 футів. Населення кинулось у Нове Місто та на Пристань, кидаючи все своє майно і до 7. серпня богатого Фудзяну вже не було. Тепер там пливають човни та шаланди (великі човни як байдаки) з парусами. Вийшло з міста 120.000 людей. Все опинилось на вулицях під відкритим небом.

Вже 5-го серпня почало потопати передмістя Чінхе, що находиться далі горі ріки, а потім вода вже підступила до самої Нахалівки та Пристані і в понеділок ранком появилась вода на Пристані на Діаґональній вулиці та Козачій уже з каналів, які були розвалені напором води. Всі заходи втримати воду нічого не помогли. Японське командування, бачучи абсолютну бездіяльність місцевої китайської адміністрації та мовчання адміністрації Східно-Китайської залізниці, яка мала обовязок оберігати беріг, куди прокладені її рейки, післала відділи своїх саперів та інжинірні частини. Ці японські відділи працювали кілька днів як день так ніч по пояс у воді, клали мішки з піском та землею, гатили вулиці, робили охорони перед будинками, але вся робота пропала даром, бо вже в ночі на 10. серпня вода затопила головну вулицю пристані Китайську, а далі вдерлась до крамниць, затопила пивниці, всякі кабарети та безліч помешкань бідноти. Кілька днів з Пристані тяглись безконечні черги автомобілів та возів, що везли майно населення Пристані та всякі крами. Японці евакуували свої військові склади, та своїх громадян, що жили виключно на Пристані.

Вчора ваш кореспондент на човні проплив вздовж цілої Китайської вулиці. Там стоять у воді і крамниці наших українців купців, як Апостолова, Гурченка, Тарасенка, Опадчого — крамниця вином, крамниця марок Світа. Затоплена і найбільша друкарня в місті та редакція московської ґазети „Заря". Нахаловка також уся затоплена. Рівень води в Сунгарі зараз стоїть надзвичайно високо 134.25 метрів над рівнем моря. Це для краю найвищий рівень, бо в часі повіні 1899 року рівень води був на 20 центиметрів нижчий. А повені з 1914 та 1924 р. були під тим оглядом теж далеко позаду.

Катастрофальна доля Пристані та Нахалівки лежить виключно на совісті адміністрації С. К. залізниці, яка абсолютно нічого не хотіла зробити для спасення. Навпаки, вона післала один потяг по березі з камінням та піском, який в одному місті провалив греблю, а паровик навіть провалився. Вона теж не хотіла боронити головні майстерні залізниці, де затопило безліч матеріялів та всяких машин, вартістю мабуть понад 2 міл. карбованців золотом. Ця причина привела до затоплення в ночі на 10. серпня цілої Нахалівки. Наслідком того 15.000 людности головним чином голоти та робітників Пристані і всякі майстри втратили все, що мали, разом зі своєю працею. Багато їх ховається на дахах своїх невеличких хатин. Біля 10.000 помешкань затоплено на самій Пристані. Горе та смуток сповивають місто і нема цьому краю, бо вода все підноситься. Ті дві стації, що помпували все з каналізації воду до ріки не можуть справитись з наводненням і лишили тимчасово працю.

Японське командування взяло всю адміністрацію в свої руки. Військо охороняє місто, а їх Червоний Хрест та союз купців наладнує доставу споживчих крамів. Військова місія уладила доставу окропу та медикаментів, бо холера починає поїдати свої жертви. Так виглядає тепер повінь у Великому Харбіні.

Уряд Манджурії робить заходи рятувати місто та його населення, але поміч далеко, бо залізниці на всі три боки не працюють. Вони знищені водою. Адміністрація радянців на залізниці не хоче допомогати населенню в його боротьбі і робить усе, щоби акцію утруднити. Навіть японські відповідні урядовці це підтверджують, але для радянців це тільки епізод, коли вони можуть затопити в ріках сльози населення буржуазної країни, тим більше, коли свої живуть у добрих умовинах у залізнодорожних будинках. Їм дають гроші і все, що треба для доброго міщанського життя, а всі, не-їхні маси населення хай гинуть.

Тільки радянці винні в тому, що Пристань та інші місцевости Харбіна найшлися під водою та загинуло на сотні міліонів карбованців майна. Це їх вина і після червоної розправи в Миколаєвську на Амурі в 1921 р. це друге свідоцтво їх червоної руки. Хай світ це знає і розуміє, особливо там, де він ще не бачив цього.

Микола В. Самійлович.

За океаном.

З УСПІХІВ УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ В ШИКАҐО.

В часі від 7. до 21. серпня праця українського хору міста Шикаґо увінчалася значними успіхами: перша нагорода (200 дол.) на контесті підчас фармерської виставки („Каунті фер"); перше місце у стейті Ілиноїс на „Мюзик фестивел"; і друга нагорода (срібна медаля) поміж пятьма стейтами.

Досі в Америці співацьких товариств, так би мовити „громадських", по зразку українських, чеських, німецьких чи інших, які утворювалися по селах чи невеликих містах, майже не було, а як і були — то в більшости церковні хори. Нині завдяки трьохлітній акції газети „Шикаґо Трибюн" такі хори вже почали появлятися.

Треба віддати справедливість американцям що зуміли зєднати „приємне з корисним". Улаштовують музичний фестіваль і сходиться 125 тисяч людей з „кводрами", а разом з тим і співаки й музиканти бються за першу нагороду. Само собою зрозуміло, що при цьому відбувається процес підбору: все ліпше живе і розвивається, а гірше — гине.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 19. ВЕРЕСНЯ 1932.

В. ГЕРАСИМЧУК. 5)

Чи анонімність козацького літопису Самовидця відкрита?

Деякі з дослідників літопису з огляду на мову й на питоме для літописця оперування термінами „Задніпря" і т. п., уважають автора літопису з походження правобержцем, одначе всі дослідувачі годяться з тим, що місцем його побуту була північна лівобережня Україна, себто Ніжинщина або Чернигівщина. Як Сіверянин бере він участь у всіх білоруських військових операціях і з цього терену походять з 1654 р. точніші вісти.

Як лівобережець переходить Самовидець за Дніпром всі бурхливі події по смерти Б. Хмельницького й там він є на військовій службі до смерти гетьмана М. Брюховецького й після нього. Тільки в малюванні великих подій з часів Дорошенка, заприязненого з турками, себто з часів, коли справи України стають віссю долі східньої Европи, куди то очі навіть західньої Европи були пильно звернені, наш літописець стає досить точним і зацікавленим у подіях. Також опис подій на Побожжі около гетьмана польської орієнтації М. Ханенка й з ним звязаного Ю. Хмельницького вказують на поінформованість й певну якусь ближчу посередність.

Повстання і хаос на Лівобежжі, получені з вбивством Брюховецького привели на Правобережжя деяких Старшин, а між ними і Романа Ракушку, де він, як розбиток з затопленого корабля осідає в характері протопопа в Брацлаві. Цим побутом Ракушки на Побожжі пояснює М. Петровський обзнайомленість літописця з подіями Правобережжа, вважаючи це за один з міцніших доказів його літописного авторства.

Покликуючись на оповідання М. Петровського, що Д. Многогрішний вказував на Ракушку-Романовського, як на підводчика і співвинного в зраді М. Брюховецького, подам принагідно здогад, чи Р. Ракушку не приєднали на сторону польської орієнтації деякі кола симпатиків із Польщею, яким патронував Брацлавський староста, екс-гетьман Тетера і ним зарекомендований на гетьмана М. Ханенко.

Польонофільська група на Побожжі опиралася на торговельну людність міст, перемішану досить сильно поляками і іншими чужинецькими елементами, що на тім великім торговельнім шляху та комунікації з Польщею тягнули значні зиски. Нитки певних дипльоматичних зносин з Брюховецьким, ніби незалежні від уряду Польщі, справді існують.

Якщо Брюховецький дався потягнути до розриву з Москвою, то певно надіявся найти піддержку в Польщі. Його турецька орієнтація підозріла щодо щирости. Звідси то факт, що підскарбій Ракушка, по упадку свого зверхника звернувся негайно до своїх приятелів у Брацлаві, щоби бути близько Ханенка. Дорошенко був тут тою особою, що попсував пляни і Брюховецькому і Ракушці.

Дещо докладніше і живіше зображення подій, а передовсім кампаній, як наприклад чигиринських, кримських за Самійловича, не конче мусять походити з руки сучасників. Після важніших походів, як воно водилося у інших держав міг сам уряд і для цілей внутрішніх і для закордонної політики видавати описи у своєму освітленні. Видавали й пускали в обіг описи всякі очевидці, а у нас писали реляції для моск. уряду й до воевод. На Правобережжі ходили редаговані в Польщі всякі „compendia nowin" зібрані з листів та із чужинних газет.

Їх міг літописець мати під рукою й ними міг користуватися в своєму літописі, хоч невиключена річ, що й не вважаючи на поважний вік, рахуючи час його уродження приблизно 1625—30, міг сам брати участь у деяких походах. Очевидно, тут треба Р. Ракушку, як духовну особу, взяти з рахунку. Ближче зацікавлення подіями на Правобережжі за Дорошенка може походити з того, що літописець мав при ньому якогось інформатора або собі близьку особу. Зрештою толішні турецько-українські події звертали цікавість усієї Европи.

Досить як літописець находився близько Батурина або біля якогось з воєвідських міст, щоби мав найгарніші вісті з усіх закутин України. Так московські воеводи з України, як пограничні московські воеводи з Путівля з Білгороду просто засипували Москву „докладними" вістями з України. Без московських інофрмацій важко було би скомпонувати літопис у такій формі, як його маємо. Якби так мати під рукою толішню чужинну „журналістику", добре було б її переглянути, щоб переконатися, чи подані літописцем вісті про події інших держав не походять звідти. Думаю, що дещо із таких часописів таки гетьманські кола мали.

Чи авторство Р. Ракушки доказане М. Петровським зовсім безапеляційно? На мою думку — ні! Ми маємо покищо збірку матеріялу до Ракушки, маємо спробу устійнити факти звязані з Ракушкою й літописцем, а вони тільки дають деякі зовнішні риси імовірности щодо тотожности цих двох осіб, але рішуче ніякої певности.

Проти авторства Ракушки промовляє побут літописця за Самійловича й за Мазепи не в Стародубі, де постійно перебував Ракушка до своєї смерти, а десь біля Ніжина або Чернигова, про що є досить натяків в літописі, а дещо аж надто проречисте. Що правда, Самовидець часто згадує про події в Стародубі й дехто з істориків (О. Левицький, Іконніков, Д. Дорошенко), а передовсім М. Петровський (цей з огляду на Ракушку) звязали літописця з цим містом. Одначе ті стародубські новости — це звичайні конвенціональні вісти. Вони торкають церков, священиків, нещасть від саранчі, врожаю і т. д. Нема тут нічого надиханого безпосереднім чуттям, а дещо, як це підкреслює сам історик є хибне. Не є виключене, що літописець, який знав Стародуб і Ракушку, мав ті вістки від нього самого, і з ним як давнім військовим товаришем нераз стрічався. І він дійсно родину Ракушки обдаровує особливою увагою.

(Продовження буде.)

В цьому році концерт був безумовно жвавіший і трудніший, як у попередніх роках: нашому хорові випало зустрінути поважну конкуренцію. Крім кількох слабших мав він перед собою двох досить поважних конкурентів (характеристично, що з малих місточок). Покищо ці хори мають перевагу лише числом членів — у кожному поверх 85, а також, можливо, голосовим матеріялом, але бракує їм „душі"; одначе можна сподіватися, що в майбутніх кількох роках вони поважно зможуть загрозити нашим співакам. А що американці вміють переймати і від українців, то доказом цього нехай буде те, що цьогорічну контестову пісню співали в такому самому темпі й дусі, як і український хор.

Шикагоський хор вив'язався солідно зі свого завдання, здобувши першенство на стейт Ілинойс, а другу нагороду поміж іншими стейтами; а що найважніше, то те, що хор знайшов „самого себе". Попередні повні перемоги довели до того, що наші переціновали свої сили. Тепер-же поміж членами хору приходиться чути здорові думки самокритики, а раз так — то все йде до ліпшого. Треба сподіватися, що в майбутньому хор здобуде ще багато перемог, але заранем не треба закривати очей і на те, що й поразки можуть бути — бо це завжди йде в парі. А кількість поразок залежить у першу чергу від самих співаків, від їх кількости та інтенсивности їх праці.

В цьому місці дозволю собі ще зробити свої зауваження. Хоч хор і є сильний понад свою скількість сорока членів, але безумовно до майбутніх контестів треба мати щонайменше шістьдесять осіб; самий вихід на сцену мусить бути жвавіший і певніший (у цьому американці мали перевагу); і третє, на мою думку, до контесту треба виходити в цивільному вбранні, але однаковому. Наші народні строї були дуже гарні для жінок, але одяг мущин на останньому контесті не витримував ніякої критики.

Л. Рибак.

(„Нар. Воля").

Новий польський карний закон.

VII. УМОВНО ЗАВІШЕНЕ ВИКОНАННЯ КАРИ.

Суд може рішити, що кару позбавлення свободи, не більш як на 2 роки, завішує на час від 2 до 5 літ. Це умовне завішення торкається осіб, щодо яких можна здогадуватись, що вони не повторять переступства, зваживши їх характер і обставини. З цього не можуть користати рецидивісти, професійні і звичкові переступники.

У цьому місці кодекс заводить новину, яка має вже право громадянства в новіших карних законах і краще впливає на злочинців, ніж вязниця, що є школою злочину та деморалізацією.

При умовно завішеній карі суд може віддати засудженого під охоронний догляд. Крім цього може зобовязати засудженого, щоби винагородив шкоду заподіяну своїм вчинком.

Коли підчас завішеної кари хтось повторить переступство, то це завішення припиняється обовязково. Колиж доконає іншого переступства, завішення кари є факультативне. Коли протягом 6 місяців після завішення суд не домагається виконання кари, можна вважати, що засуду не було.

УМОВНЕ ЗВІЛЬНЕННЯ.

Засудженого на кару позбавлення свободи можна умовно звільнити від частини кари, якщо його поведінка в часі відсиджування кари і особисті прикмети дозволяють здогадуватися, що він не повторить свого переступства (арт. 65. § 1.).

Засуджений має відсидіти не менше, як дві третини визначеної присудом кари а в усякому разі не менше 8 місяців; засуджений на досмертну вязницю не менше 15 літ, при чім до визначеної кари не вчисляють часу тимчасового арештування, ані дарованої частини кари. (арт. 65. § 2—4).

Охоронний догляд умовно звільненого на час проби тягнеться до часу відсидження кари, в кожному разі тріває він не менше як рік, а при засуді на досмертну вязницю 5 літ. (арт. 66.).

Відкликане звільнення має такий наслідок, що передше умовно звільнений мусить відсидіти цілу решту назначеної йому кари, до якої не вчисляють часу, в якому він вже був на свободі. (арт. 67.).

ПОВЕДІНКА З НЕЛІТНІМИ.

Щодо нелітніх зачеркує новий кодекс такі межі віку: а) до 13 літ б) від 13 літ до 17 літ і в) від 17 літ до 21 літ. Перший період це період безумовної невідповідальности, другий умовної, третій безумовної відповідальности.

Умовна відповідальність залежна від такого ступіня умового і морального розвитку, коли нелітній може розуміти значіння вчинку.

Нелітні з першого періоду безумовно а ті нелітні з другого періоду, що допустилися вчинку без свідомости не підлягають карі; суд прикладає тоді лише виховні засоби: такі як примусовий нагляд або карне заведення.

Нелітних другого періоду (після 13 літ а перед 17 літ), що допустились вчинку свідомо, суд засуджує на поправне заведення, де вони можуть лишатись лише до 21. життя (арт. 70 і 72). Та і до тих можна прикласти виховні засоби зогляду на обставини.

Кодекс дозволяє прикласти до нелітніх умовне завішеня кари та звільнення у ріжних випадках; може припинити поміщення їх у карнім домі та відкликати завішену кару тощо. Грає тут ролю теж внесок управи карного дому у випадку доброї або поганої поведінки.

Окремі правила торкаються нелітніх, що скінчили 13 літ і перед 17-им роком доконали каригідного вчинку, а карна процедура звернулася проти них аж після 17-го р. життя (арт. 76), далі тих, що скінчили 20 літ, заки почали відсиджувати кару у карнім заведенні тощо.

Кодекс опирає осудність нелітніх на модерних основах і вважає недолітків до 17 р. життя щойно людиною в стадії розвитку, тому хоче відмежувати його від шкідливих впливів. Біда лише в тому, що передбачені в законі виховні та карні доми майже в Польщі не істнують, отже найкращі ідеї кар. кодексу ще довго не будуть здійснені.

ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕКИ.

Засоби забезпеки мають на меті охоронити суспільність перед небезпечними одиницями. Кодекс знає 5 родів таких людей, яких можна передати до відповідного заведення: 1) тих, що доконали каригідного вчинку і які є признані постійно невідповідальними та небезпечні для правного ладу у будуччині, 2) частинно невідповідальних і небезпечних, 3) переступців, що ділають під впливом алькоголю та наркотиків, 4) тих, що мають відразу до праці, 5) тих, що повторяють свої вчинки зі звички або є переступниками з професії.

ПЕРЕДАВНЕННЯ.

Кодекс знає три роди передавнення. Не можна почати карної процедури за вчинок 1) аперед 20 літ, коли він загрожений карою смерти або досмертною вязницею, 2) аперед 10 літ, коли це інший злочин, 3) аперед 5 літ, коли вчинок є провиною.

Присуд передавнюється, коли від довершення вчинку минуло 1) 25 літ, а вчинок є злочином зі загрозою кари смерти або досмертної вязниці, 2) 15 літ, коли це інший злочин, 3) 10 літ, коли це провина.

Нема передавнення, коли закон не дозволяє потягати когось до судової відповідальности напр. супроти послів.

Зовсім так само передавнюється прикладення кари.

Взагалі норма передавнення побудована на інших основах, ніж у дотеперішнім к. кодексі з 1852 р. Тут головну ролю грає сам уплив часу, а не ріжні умовини (нпр. винагорода шкоди, бездоганна поведінка).

Суд може затерти засуд себто доручити вичеркнути його з усіх карних реєстрів після 10 літ відсидженої, дарованої та передавненої кари або звільнення особи із заведення для забезпеки.

Д'р О. Надрага.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 19. ВЕРЕСНЯ 1932.

О. Д-Р ЙОС. ЗАСТИРЕЦЬ.

Чи Адам Міцкевич помер від отрути?

В усіх польських журналах розгорілася завзята полеміка на тему, чи поета Адама Міцкевича отруїли його земляки, жид Леві, чи інші. Полеміку започаткував Бой-Желенський, який твердить, що Міцкевича отруїли з клерикального табору, себто гр. Замойського. Станислав Шпотаньский, без матеріялів, ображений у національній вражливости, кричить у „Кур'єрі Варш.": „Неправда, поляк не отруїв Міцкевича". З. Васілевський у „Мислі Народовій" посуджує жида Левія і козака Служальського, що вони отруїли поета, бо не хотіли допустити до секції тіла, тому поспішно забальзамували його і замкнули паку. Чи могли жиди отруїти поета, який жидів так любив? — питається п. Васілевський і відповідає: „Так. Цеж — каже — і Голувко любив українців, а одначе згинув з їхньої руки!" Ян Островський дає докази, що поет не вмер на холеру, бо холери тоді не було у Царгороді, а посуджує Садика Пашу. Бой відповів, що в Медиці п. Мих. Павліковський має документи, що Міцкевича отруїли; також у краківській бібліотеці Чарториських мають бути такі грамоти. Тимчасом таких документів нема. Ст. Лукасік у „Вядомосцях Літер." подає на основі документів Садика Паші з бібліотеки в Букарешті, що ніби Служальський догодив поетові товстою качкою з капустяним сосом і пляшкою старого меду. Інші кажуть знов інакше. Деж правда? Автори статтей покликуються не на оригінальні документи, які й непевні, або фрагменти і часто говорить за них ображена національна гордість. Пригадаймо ситуацію, серед якої знайшовся поет у Царгороді і деякі факти, цікаві і для українців. Міцкевич дуже любив ходити на богослуження до гр.-кат. церковці в Тугаєвичах. Його свояком був Григорій Міцкевич, василіянин на Литві, про якого згадує Пелеш в „Історії Унії". Один свояк поета, також василіянин помер у нас, в Жовкві чи Крехові. Перед 30 літами написав один професор львівського університету, поляк, книжку про українське походження поета та цю книжку хутко забрали назад із книгарень і знищили. Пригадаймо, що зазнайомившись з українською поезією через Залеського та нашими думами Міцкевич, саме від часу Товіянського зломив перо і 20 літ до смерти нічого не написав. Ця обставина кидає подекуди й світло, чому Міцкевич потяг на Схід у табор наддунайських запорожців Садика Паші. Поет вірив у демократично-соціялістичну Польщу, яка повстала би з поляків, українців і жидів. Польщу здобути можна — твердив він — не від чужих держав і не трактатами, але зброєю і тому треба піддержувати кожний рух, деб він не повстав і навіть без надії на успіх, тільки на те, щоби він був і про нього в Европі говорили чи писали. Це вже буде багато. Тому не диво, що коли Міцкевич тільки почув про творення з православних нащадків запорожських козаків полку Михайлом Чайковським (Садиком Пашею), тоді поет уночі з 1. на 2. червня 1855 р. рішився їхати до тих козаків. „Ніхто не стримає подій, які чи в успіхах, чи в невдачах стануть розвиватися — говорить поет. Мене обурює і пече в душі, як Европа бється, а блазенська еміграція бавиться судами Божими; це ганьба, то щось, що нагадує тих Монтемолініх, Генрихів, що хотіли би, аби їм престоли дарувати, а вони собі сидять у Венеції або Неаполі і бавляться. Я давно думав, як допомогти своїми слабими силами Садика Пашу. Може би дав мені роботу осаула, аби не забирати гроша вдови, або дужого сотника, бо такий там більше вартний, ніж я; але таки на щось придамся. Хоча там і згину, то варта для тої справи пожертвувати собою. Мою бідну родину, добрі люди чейже поратують. Признаю Садикові велике знання і пронизливість. Польща знайдеться, як тільки вдасться повстання на Руси, бо дивні про цей нар. рух оповідають історії на Україні. Якби тільки через Бесарабію або Одесу подати руку, а тоді Европа побачить, що в самій Росії є сила перемогти її".

От з такими намірами поїхав Міцкевич на Царгород, а в жовтні був у таборі Садика Паші у Бургас Ахіолі. Там вписався до козацької Журиловської сотні, яка була під командою Ляха, внука славного отамана Ляха, що 30 літ був на чолі запорожського коша наддунайських козаків. Міцкевич говорив тоді, що в 1831 р. боролися поляки за конституцію, а тепер мають битися за Польщу всі поляки так, як за часів Богдана Хмельницького всі українці повинні були бути козаками. Поет у 1831 р. не взяв участі в повстанні, а тепер вступив до козаків. Небаром написав він знаменитий лист до кн. Адама Чарториського, проти якого виступив гр. Замойський і Змартвихвстанці. Чарториський велів Людвикові Зверковському, свому управителеві канцелярії, втягнути лист до архіву і сказав: „Міцкевич має за собою цілковиту правду, але щож вдіяти, коли гр. Замойський представляє католицизм Польщі, магнатерію і звязок з Заходом. Замойський хоче зберігти політичний і соціяльний „статус кво" польської суспільности (треба розуміти тут і панщину!). Чайковський бажає повороту до давнини, до якої колись ми всі належали, бо і моя родина Чарториських належала колись до православної церкви і до громадських, славянських свобід. Щодо мене, то схиляюсь до Чайковського. Можеш це йому написати і додати, що моя жінка і княгиня Анна Сапіжина є за його світоглядом, але покищо треба бути терпеливим". Княгиня Анна Сапіга дала гроші на друк „Козаччина ч Туреччині", яку написав Садик Паша.

(Докінчення буде.)

Нові археольоґічні находки.

Перемиський палеоліт.

Сліди дилювіяльного чоловіка, що жив рівночасно з мамутами та носорожцями, не є у нас такі рідкі, а його вироби такі унікати, як це думав автор допису з Перемишля у польській пресі про недавне найдення там у цегольні при вул. Словацького костей дилювіяльних звірят, а між ними кремінного знаряддя та рогового ножа. За останніх вісім літ відкрив д-р Ю. Полянський на Поділлі та над середущим Сяном біля 30 палеолітичних стоянок мустерської та оріняцької культури, з яких матеріял переховується в Музею Н. Т. Ш. у Львові, і навіть у найближчому сусідстві Перемишля, у Валяві, найшов він одинокий у нас останок самого палеолітичного чоловіка у виді долішнього щелепу старшого осібняка, приналежного до оріняцької (лесової) раси. При ньому не найшлися ніякі кремінні чи кістяні вироби людської руки, які позволили би означити точніше його вік, і тому може стане тепер у пригоді нова палеолітична нахідка, яка поможе розкрити першу, найстаршу сторінку історії перемиської землі.

Нова доісторична раса.

Англійська археольоґічна експедиція подала недавно у „Таймсі" дуже інтересний вислід своїх останніх праць у Палестині. Розкопуючи верстви намулу в кількох печерах біля Вад-аль-Мугара, подибала вона численні памятки з часів старопалеолітичної культури мустерського типу, а в глибині 2 м. під ними цілий кістяк малої дитини. Тому, що й він лежав у мустерській верстві, можна було зачислити його відразу до неандертальської раси, але славний англійський палеонтольоґ Артур Кейт найшов на його черепі деякі признаки, що ніяк з нею не годилися. Поведено дальші розкопки і ними відкрито ще 8 кістяків старших осіб, похоронених біля себе у скорченій позиції. В одного з них був біля голови кусень долішнього щелепу дикого кабана. З антропометричних дослідів над черепами виходить, що це зовсім нова палеолітична раса, якій Артур Кейт дав назву „Палеоантропус палестінус". Її чоло є вище від неандертальського, а голова кругліша, більше форемна. Так само борода зовсім виразна, що вказує на краще розвинені мовні органи. Сьогодні ще завчасно на повну оцінку цієї важної нахідки, але одно вже ясне, а саме, що вона причиниться багато до вияснення праісторичних часів Святої Землі. Про це була вже мова на всесвітньому археол. конгресі, що відбувся мин. місяця у Льондоні, на жаль без нашої участи.

Палеолітичний Аполльо.

У маляра Шкрдліка на Моравії була кільканацять літ як талізман мала кістяна фігурка бородатого мужчини грубої роботи, найдена з початком світової війни в околиці Берна. Над її походженням та вартістю він ніколи не застановлявся і щойно спір між моравськими археольоґами про правдивість другої палеолітичної Венери з Вістоніц звернув його увагу на цю різьбу. Відвідав з нею недавно найкращих знатоків палеолітичного мистецтва, в першу чергу Брея у Парижі та Обермаєра в Мадриті, і довідався, що це памятка оріняцької культури молодшого палеоліту, єдина досі і тому незмірно цінна знахідка мужеської фігурки із слонової кости попри численні досі жіночі фігурки, так зв. „Венери". Ціну її відгадують на міліон корон чеських.

У словацькій „Вертебі".

У терені, якого підклад творять могутні верстви вапняку, вимиває вода протягом тисячеліть великі підземні печери, названі в геольоґії красовими від славної Постойни на Красі. У нас знане є Кривче та „Вертеба" в Більчу Золотім, остання головно тому, що була довший час замешкана народом з енеолітичною мальованою керамікою з кінцем III. тисячліття пер. Хр. Перед кількома роками відкрили таку печеру біля Плешівця на Словаччині та прозвали її Доміца. Тому, що найшли в ній старинне черепя, перевів Держ. Археол. Інститут з Праги на місці вступні розкопки, які закінчив саме недавно з додатним вислідом. Стверджено замешкання печери ще в неоліті троґльодитами з так зв. бицькою культурою, якої середовище було над горішньою Тисою та на Закарпатті. Неолітичний терен не був накритий пізнішими верствами намулу, так що цілі його партії, разом з залишеним черепям та знаряддям, находяться сьогодні у такому стані, як їх покинув чоловік ще перед 5000 роками. На одній стіні є до того три ґеометричні рисунки, що надає цілій знахідці світового значіння.

Ограблене погребище з бронзової доби.

Профанація гробів є така стара, як і злі інстинкти людства: злодійська вдача та жадоба легкої наживи. Що єгипетські піраміди були окрадані ще у фараонських часах, на це назбиралося тепер досить доказів, особливо в часі їх розкривання. Тому фараони й казали маскувати так старанно вхід до гробівця. У скитських часах водилося те саме й у нас на Україні, про що свідчить найкраще рижанівський курган на Київщині, в якому найшли засипаного у підкопі злодія. Останній доказ цього дали недавні розкопки біля м. Болеслави у ЧСР. На великому погребищі унетицької культури (I. бронз. доба, 1700—1500 пер. Хр.) викопали там понад 30 гробів із скорченими кістяками і при цьому показалося, що деякі гроби були ограблені ще в доісторичних часах. На це вказує великий непорядок у них та кістяки, поперекидані в гробах ще тоді, як тіло трималося разом. Жертвою грабіжи могли впасти тільки дуже скромні дари у виді дрібних бронзових прикрас, але, видно, вони мали при своїй появі з початком бронзової доби далеко більшу вартість.

Я. П.

НІМЕЧЧИНА ВИСТУПИЛА ІЗ РОЗБРОЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Німецький міністр заграничних справ вислав 14. ц. м. представникові розбройної комісії Гендерзонові письмо, в якому у звязку з відкиненням німецькою делеґацією резолюції з 23. липня ц. р. підкреслює німецькі домагання, щоби в справі розброєння приноровлювати до всіх держав ті самі принціпи. Не можна домагатися від Німеччини участи в нарадах над розброєнням, доки не буде певним, що найшла розвязку рівности також щодо Німеччини. Тому, що німецькі дипльоматичні спроби не дали вдоволяючого висліду, німецький уряд не може тепер приняти запрошення на сесію конференції, яка розпочинається 21. ц. м. Німецький уряд є за переведенням загального розброєння, буде слідкувати пильно за працями конференції та залежно від їх ходу займе відповідне становище.

У звязку з тим письмом бюро Вольфа повідомляє, що німецький уряд не задумує відповісти письменно на останню французьку ноту. Уряд певний, що виміна нот не посуне справи наперед, однак готов до устної виміни думок.

КРАДЕЖІ Й ЗЛОВЖИВАННЯ В РАДЯНЩИНІ.

МОСКВА, 17. 9. ПАТ. Хроніка великих крадіжей і зловживань на залізницях і радянських підприємствах занотувала знову низку нових фактів. У Ленінграді засудили на 10 років вязниці чотирьох носильщиків за крадіж пасажирського баґажу на залізничому двірці. На стації Чаква під Батумом на приказ ДПУ арештували 12 носильщиків і кондукторів, що на протязі 5 місяців украли товари на суму 40.000 рублів. У Хухло (Ґрузія) викрили в районовому союзі кооператив зловживання і крадежі, що переходять суму 200.000 рублів. В Москві відбувається процес 26 службовців торговельної організації Мосроп за зловживання, що сягають до пів міліона рублів. Між обвинуваченими находяться теж комсомольці. Крім того відбувається процес 22 адміністраторів домів Сокільницького мешканевого тресту за хабарництво і спекуляції мешканнями.

ЯПОНСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ.

НАНКІН, 17. 9. Під Нанкіном появилася японська ескадра. Сильний відділ моряків висів на беріг і спрямував скоростріли на будинок, де находиться осідок нанкінського уряду. Японські кораблі уставилися на північ і південь від Нанкіну.

Японська демонстрація стоїть у звязку з визнанням Манджурії. Поява японської фльоти має вплинути на китайський уряд, щоби занехав протесту проти визнання манджурської держави.

ПЛЯН РЕФОРМИ УСТРОЮ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 17. 9. ПАТ. „Ніренберґер Цтґ." оголошує ревеляційні інформації про пляни уряду Папена у звязку з задуманою реформою устрою республики. На основі тих інформацій дотеперішні складові частини німецької держави мають перемінити на провінції зі сильно здецентралізованими атрибуціями, зате союзні держави, як Баварія, Баденія, Віртемберґія і Саксонія задержали би свій удільний характер, а навіть мають відзискати часть давної фінансової незалежности. Центральний уряд за посередництвом свого представника барона Лерхнера має уже навязати контакт з баварським урядом, що виявив готовість підтримати політику Папена. Канцлер Папен у грудні ц. р. виїде до Баварії. Міністр внутр. справ Ґайль задумує теж обїхати східні баварські терени.

РАДЯНСЬКЕ СЕЛО СТАВИТЬ ОПІР.

МОСКВА, 17. 9. ПАТ. З ріжних сторін Радянщини напливають відомости про численні підпали на селі, які влада приписує кулакам. В околицях Батум згоріло 2 тисячі квадр. м. 4-літньої плянтації чаю. В одному з колективів ленінградської округи 9 селян змолотило потайки 200 кірців жита і хотіли убити цілу військову раду. Всіх засуджено на 6—10 років вязниці. На основі заяви харківського прокуратора з округи Брона на протязі липня і серпня ц. р. вплинуло в його окрузі 526 справ про крадежі збіжа. Статистика виказує, що опір не є виключно ділом кулаків, але оховоною всіх кляс населення.

З КОНФЕРЕНЦІЇ В СТРЕЗІ.

СТРЕЗА, 17. 9. ПАТ. Делеґат Австрії Шідер як справоздавець економічної комісії, виладив уже звіт, який зазначує, що держави середньої і східньої Европи повинні дальше щадити та управильнювати торговельні взаємини шляхом двосторонних умов, що мусить причинитися до координації збірної акції. Рапорт стверджує залежність у валютовій та господарській ділянці та поручає знести девізові обмеження, поліпшити транспортові засоби, зреалізувати міжнародні публичні роботи та зорґанізувати міжнародній хліборобський кредит.

НІМЕЦЬКІ МАНЕВРИ.

БЕРЛІН, 17. 9. ПАТ. На Шлеську, в Саксонії та південній Бранденбурґії розпочалися вправи німецької кавалерії, що є початком властивих маневрів, які відбудуться коло Франкфурту над Одрою. В днях 19—20. ц. м. будуть спільні маневри военної фльоти.

БОЛІВІЙСЬКО-ПАРАҐВАЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

ЛЯ ПАЗ, 17. 9. ПАТ. Болівія повідомила невтральні держави, що не може припинити военних кроків або відкликати війська з огляду на небезпеку параґвайської офензиви. У звязку з тим Болівія домагається ґарантій перед новими атаками.

АСОМПЦІОН, 17 9. ПАТ. Параґвай приняв пропозицію невтральних держав під умовиною, що кожна армія відступить на 60 км. від 6 ступня західньої довжини до трьох днів після припинення военних ділань та що до двох тижнів болівійці завернуть до 62.5 ступня, а параґвайці до берегів ріки Параґвай.

По широкому світі.

— В першому півроці ц. р. в Німеччині доконано 1.084 самогубств наслідком нужди.

— Арґентинський парлямент признав жінкам виборчі права.

— Бразилійські війська посунулися на 100 км. наперед і відобрали повстанцям місцевість Льорену. Повстанці заняли округу Ґвапоре в провінції Ріо Ґранде до Суль.

Сокільські свята.

СОКІЛЬСЬКЕ СВЯТО У ДРОГОБИЧІ.

В сонячну неділю 4. IX. ц. р. зїхались соколи і соколиці з Дрогобиччини до свого повітового міста на сокільське свято. Поверх 200 вправляючих заповнило руханкову площу при ґімназійнім будинку „Р. Ш." в Дрогобичі. Програма свята була дуже обширна. Вправляло 99 соколів, 60 соколиць та довгі кольони хлопячого і дівочого сокільського доросту. У святі брали участь сокільські товариства з Дрогобича, Тустанович, Попелів, Стебника, Трускавця й ін. До вправ приґравала орхестра із Синевідська Вижного. На святі був присутній відпоручник С.-Б. п. Р. Копач. Дрогобицької публики, на жаль, було обмаль. Час би українській громаді Дрогобича пригадати, що вона має теж деякі обовязки супроти рідного народу і його еманації — українського сокільства.

Сокіл.

СОКІЛЬСЬКИЙ ПОВІТОВИЙ ЗДВИГ У СТРИЮ

В неділю 11. IX. ц. р. святкувало Сокільство Стрийщини своє свято — сокільський повітовий здвиг у Стрию. Рано в год. 10. відправив м. мітр. Базюк полеву Службу Божу коло стрийської церкви. Рано теж відбулися перегони наколесників на трасі Стрий—Лисятичі; перше місце здобув член „Сокола" з Конюхова, друге і третє — стрийські соколи.

Сам здвиг розпочався попол. в год. 2-ій 456 соколиць, 363 соколів і 38 луговиків продефілювало в карних кольонах перед відпоручниками С.-Б. пп. Л. Огоновським і Р. Копачем та старшиною повіт. Сокільського Союзу у Стрию й уставились до звіту. По звіті впав приказ „Позір" і всі з повагою вислухали сокільського гимну, що його відіграла орхестра стрийського „Сокола".

Свято відкрив голова Повітов. Сок. Союзу у Стрию п. Колодницький та привитав і вправляючих і гостей, які на здвиг прибули. Привіт від

О.-Б виголосив п. Л. Огоновський. Відтак слідували привіти від ріжних сокільських і несокільських установ. По привітах відмаширували вправляючі в кольонах на місце збірки і там очікували на свої точки в програмі.

Як перша точка йшли: 16-тактові вправи соколів. Вправи представляли сільські роботи: рубання, сінокоси, веслування, а четверта вправа була чисто руханкова. Вправи були вивчені добре, а виконані при звуках орхестри рівночасно 400 вправляючими робили імпозантне враження. Тут мусимо тільки замітити, що організатори зовсім хибно уставили вправляючих, розтягаючи чоло на 68 людей, а в глибині стояло тільки по 4—8 людей. Через те не можна було одним поглядом схопити всіх вправляючих. На другу точку склались вправи соколиць серпами. При уставі поповнено ту саму хибу, що зі соколами. Вправи, добре виконані, представляли образ жнив. Як третя точка відбулися змагання у відбиванці.

На тих трьох точках і покінчилася програма пополудневої частини, як на Стрий, безумовно за мало. Слід іще замітити, що немило вражали таблиці, які кожна кольона вправляючих несла перед собою. Через ті таблиці витворювалась зовсім штучна відрубність поодиноких товариств між собою, а то чейже виступало Сокільство Стрийщини як одна цілість. Некорисно на загальному враженні зі здвигу відбивались теж занадто довгі перерви поміж поодинокими точками, особливо перерва перед першою точкою.

Вправам придивлялося 8—9.000 осіб, переважно прибувші з доокличних сіл. Зате мало прибуло громадянства з самого таки Стрия.

Присутній.

ПЕРСЬКИЙ МІНІСТР НА АВДІЄНЦІЇ У ПРЕЗ. МОСЦІЦЬКОГО.

ВАРШАВА, 17. 9. ПАТ. Президент держави прийняв на авдієнції перського міністра закорд. справ Могамеда Алі Фуругі Хана разом із міністром закордонних справ Залеським.

РАДЯТЬ ЗНОВУ ОКУПУВАТИ НАДРЕНІЮ.

ПАРИЖ, 17. 9. ПАТ. Предсідник військової комісії парляменту Жан Фабрі в „Інтрансіжан“ твердить, що для Франції тепер є дві можливости: або окупувати знову Надренію, або бути сильнішою ніж Німеччина. Франція ще сильніша. Німеччина це знає, отже треба, щоби й надалі мала те переконання. Тому то треба робити все в цьому напрямку, а передовсім не посуватися дальше в редукціях зброєнь у Женеві, головнож у редукції кредитів на мілітарні ціли. Франція не може перешкодити подіям у Німеччині, про які ніхто не заперечить, що вони поважні. Події в Німеччині йдуть не все згідно з бажаннями Франції, одначе багато залежить від волі Франції, щоби поважні події не стали трагічними.

НОВА ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА В КИТАЮ.

ШАНГАЙ, 17. 9. ПАТ. У Китаю вибухла нова громадянська війна. Губернатор провінції Шантунь-Хань-Фу-Шу, що має 80-тисячну армію, виступив проти Лін-Чень-Нієна, який за останніх 5 літ виконував владу в провінції Че-Фу. Населення околиць, на терені боїв, утікає у переполосі. Японська консулярна влада поробила заходи, щоби забезпечити інтереси та життя тисячів японських горожан.

НАЧЕ З ПОР. ЖВІРКОМ.

ЛЬОНДОН, 17. 9. ПАТ. Французький почтовий літак, що летів із Франції, наслідком густої мряки біля летунського майдану в Кройдені впав на дерево й розбився. Пільот згинув на місці, механік тяжко ранений.

ВИБУХ НАФТИ.

МІЯМІ, 17. 9. ПАТ. У т-ві Ойл Компані вибухла пожежа з експльозією матеріялів, що там були. Двох людей було вбитих, три тяжко ранені. Шукають тіла жінки, яку бачили перед вибухом на місці катастрофи.

ХТО ВИГРАВ НА ЛЬОТЕРІЇ?

ВАРШАВА, 17. 9. ПАТ. В 9-тім дні тягнення 5-ої кл. держ. льотерії головніші виграні впали на такі числа: 10.000 зол — 85.639 і 114.748, 5.000 зол. — 23.432, 58.605, 60.266, 155.152.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Дипльоматична нота.

Люблю дипльоматичні ноти. В них стільки елеганції, доброго виховання і здержаности, що треба довго думати, заки чоловік зрозуміє, що нота є неприхильна, негативна, чи визиваюча.

„Маю честь повідомити Вашу Ексцеленцію, що між моїм краєм і Вашим, Ексцеленціє, заіснував воєнний стан“.

Напише отак один міністр до другого і вже гармати гудять, а воєнні доставці радіють.

„Уряд Їх Корол. Величности має честь заявити, що, на жаль, не є в спромозі користати з ласкаво предложеного проєкту Вашої Ексцеленції“.

Правда, як делікатно!

Адже і одно і друге письмо можна булоб зредагувати зовсім інакше, а зміст був би той самий.

„Прийміть, пане, до відома, що від нині будемо вас бити як у бубон“.

„Уряд І. К. В. відкидає ваш проєкт, бо він фунта клаків не вартий“.

Як це негарно виглядалоб! Чому не написати делікатніше, коли можна і коли воно одно й те саме значить!

Але писання дипльоматичних нот — річ тяжка і треба довго цієї штуки вчитися. Кажуть, що навіть не кожна мова до цього надається і тому всі дипльомати вживають французчини. Вона має такі делікатні, такі ніжні вислови на: лайдак, свинство, шубравство, злодій і т. п., що той, до кого це відноситься, не може навіть образитися.

Одначе останніми часами привілеї французької мови в дипльоматії почали занихати. Виходять ноти в інших мовах і — не можна сказати, щоб були гірші.

Наприклад:

Одна наша інституція дістала таку ноту не у французькій мові, а прецінь зредаговану культурно і здержано:

„Warszawa, d. 27. czerwca 1932 r. Otrzymaliśmy kartę Panów z dn. 16. b. m. (za N. 7127/32) i ze zdumieniem stwierdziliśmy, że napisana jest w języku ukraińskim, który dla nas, polaków, jest obcy, niezrozumiały, zresztą nie używany nawet w stosunkach między kulturalnemi narodami europejskiemi.

Dotychczas wzajemnie korespondowaliśmy z Panami w języku polskim i nie przypuszczaliśmy ani na chwilę, że Panowie, **jako instytucja egzystująca na terenie Rzeczypospolitej Polskiej**, pisząc do instytucji polskiej, pozwolą sobie na wystosowanie pisma w języku ukraińskim.

Uważamy postępowanie Panów za wysoce nietaktowne i nielojalne w stosunku do Narodu Polskiego i nie odpowiadające Ich stanowisku.

Żądamy więc wystosowania do nas korespondencji w języku polskim, gdyż pisma, wystosowanego w języku ukraińskim nie rozumiemy, a tłumaczyć go w żadnym wypadku nie będziemy.

Omawianą kartę Panów, jako dowód rzeczowy, zatrzymujemy.

Zarząd Polskiego Związku Zawodowego Buchalterów-Rzeczoznawców, Buchalterów-Bilansistów i Ich Pomocników w Rzeczypospolitej Polskiej.

Antoni Szyler“.

Яка шкода, що пан Антоні, великий презес від бухгальтерів марнує свій талант у Варшаві на Свентокшиській 17, а не їде до Женеви на генерального редактора всіх дипльоматичних нот.

Зробив би карієру і рославив би країну, з якої походить.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Проф. ЕДВАРД ШТАЄРМАН** відбуде першу лекцію дня 21. ц. м. у **Школі Музичній ім. Ігната Падеревського у Львові, вул. Мілковського 11.** Учні заінтересовані зголосяться в Канцелярії Школи для ближчого порозуміння. 2—2

— **Дент. Заведення Якова Насса, Львів,** Сикстуська 17 приймає від 9—1. і 3—6. год. Для шкільної молоді та урядовців велика знижка. 444 3—3

— **Дальші редукції в судівництві.** В окружнім суді в Самборі перенесені в стан спочинку такі окружні судді: Козбур, Івасюк, Хиляк, Курчак, Граб, Колчикевич, Свехло, Творидло, Шиманський, Венгжин, Верес, Лянгмер, Росул і Соколовський. — В окружнім суді в Дрогобичі звільнені зі своїх становищ судді: Панас, Рогозинський, Данек, Курик і Костерський.

— **Стрілець побив старосту.** Польська преса повідомляє про подію, що характеризує відносини в краю, витворені розпаношенням стрілецької організації. До старости в Городку Робакевича, приступив на одній з найрухливіших вулиць командант „Стшельца“, Станислав Гохфельд і вдарив його в лице. Староста не остався довжним, наслідком чого виявзалася бійка, якій приглядалися численні прохожі. Староста кликав поліцію, але її не було під рукою. Бійка повстала на підкладі особистих амбіцій.

— **Третій нотаріят у Коломиї.** Міністерство справедливости знесло нотаріяльну канцелярію в Печеніжині й створило одночасно третій нотаріят у Коломиї.

— **Український шкільний ревізор на Буковині.** Як повідомляє черновецький „Час“, румунський уряд хоче встановити окремого шкільного ревізора (інспектора) для науки української мови в початкових школах. Першим ревізором мав би стати Юрій Алексевич, директор школи в Ставчанах.

— **Пожежі.** В Діднлові, пов. Камінка Стр., згоріло 42 господарства, в цьому 150 будинків зі зборами. Згоріла також церква. Вогонь пов

став від недокуреної папіроски, киненої в стодолі, від якої занялося сіно. — В селі Обердорфаль в Німеччині згоріло 95 проц. всіх будинків. Кількасот осіб осталось без даху над головою.

— **Страхіття польсько-радянської границі.** Вояки радянської пограничної сторожі задержали коло Филипович б. студента харківського університету, Володимира Лещенка, що хотів перейти границю на польський бік. Лещенко був арештований у Харкові тому три роки за протиреволюційну діяльність і засланий на Сибір. Йому вдалося втекти і після довгої мандрівки він дійшов до польської границі. Коли він уже надіявся найтись на волі, його зловили. Зібравши останні сили, Лещенко відобрав вояковi кріса і штихом проколов собі серце. — В районі Дрісси радянський пограничник застрілив члена більшовицької інспекційної комісії Коловланова. Його арештували. — В потягу біля Погорелого агенти ДПУ арештували трьох студентів московського університету, що втікали за границю.

— **Незвичайний зріст скаженини у Львові.** Від липня ц. р. занотували у Львові 14 випадків скаженини та 84 осіб, покусаних скаженими псами. Розуміється, що випадків скаженини та покусаних значно більше, бо не всіх скажених псів і не всіх покусаних ними зареєстрували. На днях сказилася на Клепарові корова, покусана давніше вже скаженим псом. Наразі невідомо, скільки людей заразилося від її молока. Варто зазначити, що Польща виказала в липні ц. р. аж 383 випадків скаженини, себто найбільше з усіх европейських країв. (Румунія 131, Австрія 5). Причин такого жахливого стану треба шукати в обходженні „песячих" приписів, якими є: реєстрація (з маркою), мотузковий і каганцевий примус. Маґістрат повинен виступити проти обходження тих приписів із найгострішими карами.

— **Застрілився на вулиці** Купальній у Львові 21-літній Володислав Сеньків (замешкалий Домагалічів 4), робітник, занятий у видавництві „Ксьонжніца-Атляс". Сеньків любився у молодій дівчині, а що з причини нужди не міг оженитися з нею, покінчив самогубством.

— **Скажений пес** на Знесінні під Львовом покусав корови, що паслися на пасовищі, опісля кинувся на 8-літн. Несторовського, якого покусав у ногу. Пса, що був власністю Буґілевої (вул. Яблоновського), застрілили.

— **Напад на приходство.** На дім о. Домбчевського, гр.-кат. пароха в Грусятичах пов. Бібрка, напало в ночі двох озброєних людей, що мали лиця почорнені саджею. Стероризувавши всіх домашніх, почали шукати за грішми. В тому часі почули голоси людей, що переходили вулицею і втікли, забравши тільки 25 зол.

— **Бандитизм.** На рільника Айзіка Сімона напали на гостинці Хирів-Старява два бандити й зрабували йому 250 зол. та особисті документи. За грабіжниками шукає поліція.

— **Летунські катастрофи.** З Білої Підляської повідомляють, що шкільний літак місцевого аероклюбу упав у коркотяг на висоті 400 м. і розбився на полях. Два летуни згинули. Подібно сталося у Венеції. Військовий гідроплян упав у коркотяг і впав на лягуну. Залога, зложена з поручника і сержанта, погибла.

— **Стріли в суді.** У варшавському слідчому уряді якийсь Кестенберг, обвинувачений в зловживаннях на суму кількох тисяч зол. при доставах вугля, стрінувся зі свідком Кулінським, покликаним у цій справі. На вид Кулінського Кестенберг попав у таку лють, що стрілив до нього з револьвера, а відтак відобрав собі життя. Обі жертви перевезли до шпиталю, де Кестенберг бореться зі смертю.

— **Ріжні вістки.** Окружний суд у Варшаві засудив польську письменницю Гелену Кісельніцьку, що пише повісти для дітей, на рік вязниці з припиненням кари на 5 років, за плянований шантаж. — При копанні керниці в Пістині пов. Косів, найшли кости мамута. — В селі Бієштах у Бесарабії повісився з причини нужди бувший поміщик Микола Тимотин.

— **Варшавські бандити.** На вул. Маршалковській біля головного двірця у Варшаві доконано смілого грабіжницького нападу на банкову контору Клепчинського. Бандити кинули петарду і рівночасно вибили каменем виставову шибу в менті, коли вул. Хмельну минав трамваєвий віз. Серед численних прохожих і пасажирів трамваю запанувала паніка. Користаючи з переполоху бандити кинулися рабувати виставлені у вікні золоті монети і банкноти в ріжній валюті. Однак поліція, що мерщій явилася на місці, перешкодила бандитам. Банкир ствердив тільки брак 1000 швайцарських франків в одному банкноті.

— **Не вільно спати підчас богослуження.** Суд у Дебречині засудив на грошеву кару 75 пенґів і судові кошти Давида Пекете за те, що в синагозі підчас відчитування псальмів заснув і хропів так голосно, що перешкоджував у богослуженні. Суд оперся на рішенні місц. рабінів, які ствердили, що жидівський ритуал забороняє спати підчас богослуження. Укараний Пекете є іншої думки й відкликався до вищої інстанції.

— **Діточий параліж** у Німеччині шириться дальше на Долішніх Лужичах. На загальне число 40 хорих дітей 5 умерло. Кілька шкіл з тої причини закрили.

— **Відзискав мову.** Серед незвичайних умовин відзискав мову селянин Бертоліо, що став німим перед 10 роками наслідком пораження громом. Коли він попихав тяжкий візок, потрутив його самохід. Селянин так обурився, що відзискав мову і вилаяв шофера.

— **Що продають на ліцитації.** У малім англійськім містечку Бекслі Гіт є вілля, де працювали представники відомої школи „прарафаелітів" Берн-Джонс, Россетті і Морріс. Стіни тієї віллі вкриті їхніми малюнками. Тепер її продають на ліцитації.

— **Ще про студії на університеті в Люблині.** До інформацій про студії на люблинському університеті, поданих в „Ділі" з 15. ц. м. дістаємо такі пояснення: На право і гуманістику вноситься подання з оплатою 1 зол. на відповідних формулярах. Частинну оплату в сумі около 100 зол. складається особисто по принятті. Проф. Вишиванюк Микола (Lublin, ul. Hrubieszowska 20) дає ближчі інформації і може внести подання після одержання документів і 2 зол. в значках, призначених на початкову вплату до канцелярії, друки і відповідь.

— **До відома тим, що їдуть на заграничні студії.** Союз Студентів Емігрантів комунікує. Найближчий гуртовий виїзд до Німеччини Бельгії та Франції для студентів із Східньої Галичини відбудеться 23. ц. м. зі Львова вечірним потягом. Учасники цих збірних переїздів користуються 33—50 проц. знижкою на залізницях. Ціна білету Львів—Варшава—Париж виносить 112 зол. Товариші, що задумують їхати в цьому речинці, мають зараз прислати пашпорти і доказ приняття з даної школи, а також квоту 30 зол. як зачет. Товариші, що не мають візованих пашпортів, мають крім того прислати 35 зол. за всі візи і потрібні залучники, яких вимагає французький консулят. Всякі інформації у повищих справах дає за надісланням 1 зол. почтовими значками секретаріят Союзу, Львів, Шайнохи 1/II.

Дописи.

СОКАЛЬ. *(Посвячення української захоронки.)* В неділю 4. ц. м. відбулося в Сокалі святочне відкриття української захоронки СС. Служебниць, що істнувала у нас ще перед війною. Посвячення захоронки довершив о. дек. Ничай, що виголосив при цій нагоді до учасників святгарну промову, в якій підніс вагу захоронок для нашого народу, зокрема для наймолодшого українського покоління. На жаль, тих учасників було небагато, бо наше громадянство ще й нині, коли на нас іде наступ з ріжних сторін, не розуміє, що значить добра захоронка для данної місцевости. Тут зазначимо, що захоронку в Сокалі уфундувала церква, яка віддала для неї не тільки відповідний дім але й 8 моргів поля. Крім цього парохія відступила для захоронки город і 2 морги поля. Слідом Сокаля повинно піти якнайбільше наших церков і парохій, зокрема по містах. Кожне наше місто, кожне більше село повинно спромогтися на захоронку для українських дітей!

Дужання.

В *пятницю* дужання почалися від стрічі Колефа з Валюшевським. Переміг Колеф у 17. мін. Опісля Д'Олівейра вже в 4. мін. поклав Прохаску, а Торнов у вільно-американській боротьбі — Дозого (в 6. мін.). Зустріч *Гаркавенка зі Штекером* дала публиці, що знову заповнила щільно весь цирк, багато емоції. Видці з запертим віддихом слідкували за рухами і хватами обох мистців і не щадили окликів „пфуй" на адресу Штекера, коли він помагав собі... колінами. Після одного такого удару коліном Штекер кинув Гаркавенка на лопатки і хоч він моментально вірвався, то суддя признав таки перемогу Штекерові (25-а мін.). Накінець боровся Крайзер з великаном Кавáном і поклав його в 34 мін. (вдруге).

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 16. IX. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 2·60 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 0·90 зол., копу яєць 4·00—4·10 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 18. IX. год. 7.30 веч. „Так здобувають жінок".

Понеділок, 19. IX. год. 7.30 веч. „Так здобувають жінок".

Театр Ріжнородностей.

Неділя, 18. IX. год. 7.30 веч. „Дівчі любки" (Містіґрі).

Понеділок, 19. IX. год. 8. веч. Виступ Льоли Галеми.

Спортовий цирк при вул. Пелчинській на площі біля Тенісового Т-ва.

Щодня дужання атлетів. Початок в год. 8.30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: „Ловіцька княжна".
АТЛЯНТІК (давніше Леа) нечинне.
КАСІНО: „Погромники просторів".
КОЛЬОСЕЙ: „Манон Леско" та разом „300 жінок".
КОПЕРНИК: „Гегенна жінки".
МАРУСЕНЬКА: „Гегенна жінки".
МІРАЖ: „Любощі віденської залоги".
ОАЗА: „Князівські любощі".
ПАЛЯС: „Година з тобою" (Мор. Шевальє).
ПАН: „10 хвилин жаху" (Льорель і Гарді). „Кохання серед ледів" (Р. Гільберт).
ПАСАЖ: „Герой зі Заходу".
ПРОМІНЬ: „Моє сонічко".
СТИЛЕВЕ: „Трагедія жінки, дружини та матері".
УТІХА: „Рінальдо Рінальдіні".
ХИМЕРА: „X. 27" з Марленою Дітріх.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Товариський Зїзд богословів з 1907 р. усіх 3-ох дієцезій відбудеться 29. вересня ц. р. в духов. Семинарії у Львові, в год. 9. рано (Архієр. Служба Божа). Зголошення негайно слати на руки підписаних. — **о. І. Новосад**, Львів, вул. Мучна 8. **о. І. Деревянка, о. П. Маринович,** Військо-Добромиль. 470 2—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

АРТИСТИЧНА переплетня Кривецького перенесена з ул. Пекарської на вул. Сенаторську 10. 426 3—10

ЛЬОКАЛІ промислові (ток електричний, вода, каналізація) від найбільших до найменших на ріжні ціли до винайму. Спілка акц. Левинський, Львів, Потоцького 58, телефон 5-60. 482 1-4

КАТЕРИНА ВАНЬКІВ, уроджена в Янківцях пов. Ліско, уневажнює скрадене службове свідоцтво від інж. Батицького в Самборі й від п. Підлявського зі Сянока. 1—1

ТОРБИ ШКІЛЬНІ, течки, портфелі, гаманці поручає, направляє найдешевше Заведення Римарсько-Ґалянтерійне Н. Барера, Сикстуська 2. 370 x

ОДРУЖУСЬ з панною або бездітною вдовою. Щодо краси, росту, богатства, світи, темпераменту моєї товаришки життя, волію „золоту середину", виїмково вік до 25 літ. Рефлектуючих на мужа з подібними прикметами прошу о письмені зголошення разом зі знимкою до Адм. „Діла" під „Кінчаючий ветер. лікар". 494 1—1

УМЕБЛЬОВАНА КІМНАТА, — окремий вхід зараз до винайму. Театинська 3, II. пов. ліворуч. 480 1—3

ВПИСИ на курси крою, шиття, моделювання і гафтів приймає Виша Кравецька Школа. М. Козловська з Варшави. Зголошення Академічна 22. Початок курсів 20. IX. 477 2—4

ПРИЙМУ НА СТАНЦІЮ 2 панів (панночок) з харчем або без. Задвірницька 21. Попова. 465 2—2

ЕМЕРИТОВАНИЙ суддя з 20-літньою практикою шукає місця у адвоката, або нотаря від 15. X. 1932. за скромну винагороду. Адресувати: Петро Зубрицький, Gorlice ad Jaslo, Stróżowska 48.

ВАЖНЕ для власників передвоєнних життєвих поліс німецьких обезпечевих заведень Victoria zu Berlin Germania zu Stettin і ін. Реєстрацію переводить: Порадня Обезп. д-ра Бауштейна, Краків, Томаша 15. **Термін реєстрації скоро минає.** 479 1—1

ЧОТИРИ покої кухня, люксусовий комфорт, центральне огрівання, Листопада, при трамваю, місячне комірне, винайму. Ігнат, Куркова 24. ч. т. 16-22. 464 2—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Тадей Вітек

переніс магазин на ВУЛ. ГАЛИЦЬКУ 4. і провадить склеп під знаком:

„CONCURENCE"

поручаючи на теперішний сезон по значно знижених цінах панчохи, скарпитки, рукавички, светери, камізольки, пульовери, дамську білизну, зрібнички та приладдя до кравецтва, а також дамські модні предмети. 406 5—10

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.